

Het onderstaande verslag is gemaakt door Susanne Hagen, kleindochter van Willem Hagen, jongere broer van Gerrit Hagen. Ze heeft haar opa geïnterviewd over de oorlogstijd die hij als kleine jongen meemaakte. Opa Willem Hagen maakte in die oorlogstijd deel uit van zijn ouderlijk gezin wonend in Nunspeet. In dat interview kwam natuurlijk ook de geschiedenis van oudere broer Gerrit aan de orde, die in de vroege ochtend van 10 mei 1940 bij de verdediging van het vliegveld Ypenburg om het leven kwam.

Van dit interview heeft ze in 2002 een verslag gemaakt in groep 8 van de Koningin Julianaschool in Heteren voor het vak geschiedenis.

Een verhaal van opa Hagen over de 2^e wereldoorlog

Mijn opa was 10 jaar toen de oorlog begon. Hij woonde toen in Nunspeet, samen met zijn ouders en zijn broers en zussen. Hij was nog te jong om te weten wat er allemaal gebeurde in zo'n oorlog. Eigenlijk vond hij het dus erg spannend en leuk.

Maar vaak was hij ook bang voor de bommen. In de buurt werden vaak bommen afgeschoten en dat was erg eng. Ze woonden namelijk vlak bij een spoorlijn. Vooral in 1943 schoten de Engelse vliegtuigen op de Duitse treinen.

Maar voor de rest was alles hetzelfde: Het weer was hetzelfde en alles was gewoon. Hij wist nog heel goed toen de oorlog begon. Honderden Duitse vliegtuigen vlogen naar Rotterdam. Er was heel veel lawaai in de lucht.

Gerrit Hagen

Mijn opa woonde in een gezin met tien kinderen. Zijn oudste twee broers zaten in het Nederlandse leger. Toen had je nog dienstplicht. De twee oudste zoons uit een gezin moesten in het leger. De oudste broer van opa, Gerrit ging bij de Nederlandse Luchtmacht. De tweede broer, Henk ging bij de Nederlandse Marine.

Gerrit was boordschutter op vliegtuig met twee motoren, een Northrop A-8. Dit was een vliegtuig voor twee personen.

*Gerrit in vliegeniers-
uitrusting*

De vliegenier en de boordschutter. Samen met een aantal andere vliegtuigen moesten zij het vliegveld Ypenburg bij Den Haag beschermen. Gerrit was boordschutter en de piloot heette Hans van Rijemsdijk. Op 10 mei 1940 vielen Duitse vliegtuigen (ME-109 jagers en JU-52 vliegtuigen met parachutisten) het vliegveld Ypenburg aan. Het regende bommen toen het vliegtuig van Gerrit opsteeg. Niet alle Nederlandse vliegtuigen

kwamen in de lucht. Er werden veel vliegtuigen kapot geschoten. De Nederlandse vliegers waren erg verrast.

Boven de Noordzee stegen ze eerst op naar 2500 meter. Toen keerden ze om om de Duitse vliegtuigen aan te vallen.

Eerst kwamen ze Duitse bommenwerpers (Heinkels) tegen en daar van konden ze er een van kapot schieten. Die Duitse bommenwerpers werden beschermd door jachtvliegtuigen (Messerschmidts ME-109) en daar konden Gerrit en Hans van Riemsdijk niet tegen op. Hun Northtrop A-8 was eigenlijk een verkenningsvliegtuig en die was veel langzamer dan die Duitse jagers. Ze konden ook niet vluchten want ze waren te langzaam dus ze moesten vechten. Ze werden omsingeld en beschoten door 5 ME-109. Hun motor werd geraakt. De Northtrop vloog in brand. Hans van Riemsdijk keek achter om naar Gerrit die gewond of gedood over zijn mitrailleur hing. Hans van Riemsdijk was ook geraakt door een kogel. Hij had een kogel in zijn arm. Toch kon hij met die wond uit zijn vliegtuig komen. Bijna raakte hij zijn parachute kwijt bij het losmaken van zijn veiligheidsgordel. Dat was voor Hans van Riemsdijk grote paniek; je zit in een geraakt vliegtuig dat naar beneden stort met een snelheid van 400 km per uur, je kameraad is ernstig gewond of dood en zelf ben je gewond. Gelukkig kon hij net uit het vliegtuig komen. Zijn parachute deed het gelukkig goed en hij landde veilig in een hoge boom 3 meter boven de grond.

Met Gerrit liep het heel erg slecht af. Waarschijnlijk was hij in het vliegtuig al dood. De Northtrop stortte neer bij een bosrand op landgoed Ter Horst aan de Papelaan in Voorschoten. Gerrit is 21 jaar geworden en hij overleed op 10 mei 1940. Henk (de andere broer die in de marine zat) moest samen met andere militairen ford Pannerden bij Doetinchem beschermen tegen de Duitsers. Henk heeft nauwelijks hoeven vechten, omdat de Duitsers ford Pannerden niet belangrijk vonden. Ze trokken er gewoon omheen. Na vier dagen gaf het Nederlandse leger zich al over. En Henk was een korte tijd gevangen genomen. Ondertussen zaten de ouders van mijn opa in spanning en angst om Henk en Gerrit. De verbindingen waren verbroken, dus ze konden niets van ze horen. Eerst gingen de vader van mijn opa en een zus op bezoek bij Henk. Gelukkig was alles bij hem goed. Toen ze terug kwamen van het bezoek aan Henk, kregen ze het bericht dat Gerrit was gesneuveld. Dat was tien dagen na de Duitse aanval. De ouders van mijn opa en de verloofde van Gerrit gingen naar de plek waar het vliegtuig was neergestort. Je kunt je voorstellen dat dit heel

verdrietig was voor de familie. De moeder van mijn opa is over het verlies van haar oudste zoon nooit goed heen gekomen.

Foto van het graf

Ondertussen ging de oorlog door en in Nunspeet werd erg vaak geschoten. Daar loopt namelijk een spoorlijn waarover Duitse goederentreinen reden, die later in de oorlog werden beschoten door Engelse vliegtuigen. Ik weet daar in het bos nog een plek waar een neergeschoten Engels vliegtuig is neergestort met zes bemanningsleden (niemand van die zes heeft het overleefd). Dat is nu een monument midden in het bos. Dat kun je bekijken.

Verder vertelde mijn opa dat een oudere zus opgepakt is geweest door de Duitsers. Ze is een paar dagen gevangen gezet in het politiebureau in Nunspeet. Ze was verpleegster en zij bracht soms illegale krantjes rond zoals: Trouw en Herrijzend Nederland.

Bij mijn opa thuis zorgden ze soms ook voor vluchtende mensen. Vaak waren dat jonge jongens van 21, 22 of 23 jaar, die moesten werken in Duitsland. Daar hadden ze natuurlijk niet zo veel zin in. Dus vingen ze

die jongens een tijdje op. Mijn opa wist die namen nog: Henk Dockter, Herman Dockter, Elbert Vasterburg en Henk de Gunst (een neef). Ook hebben ze onderdak gegeven aan Belgische vluchtelingen. Verder kwam er in de oorlogswinter een jodinnetje langs die uit Rotterdam kwam en eten zocht, ze werd ziek en ze bleef 3 weken bij de familie Hagen. Toen ging ze terug naar Rotterdam. De familie van mijn opa leed geen honger in de hongerwinter 1944, want zij woonde op een kleine boerderij en daar was voldoende eten. Ze hadden wat varkens, geiten en een hele grote moestuin, waar veel groente werd verbouwd. En zijn vader kon heerlijke tarwebroden bakken. In de hongerwinter gaven ze ook eten aan de mensen die uit de stad kwamen en honger hadden.

Mijn opa was nog erg jong toen de oorlog was en hij wist niet wat er allemaal gebeurde in deze oorlog maar later merkte hij pas welke verschrikkelijke dingen er gebeurd waren in de oorlog.

Gerrit is tijdens de oorlog eerst begraven op het landgoed Ter Horst (waar hij neerstortte) in Voorschoten. In juli 1940 is hij begraven op het oorlogskerkhof Lange Duin in Wassenaar. En in de jaren 50 is hij overgebracht naar de algemene begraafplaats in Nunspeet. In Nunspeet is er ook een straat naar hem vernoemd.

Op 14 mei 1946 kreeg de vader van Gerrit het Vliegerkruis (een bewijs dat Gerrit voor het vaderland heeft gevochten en is gesneuveld) uitgereikt.

*Vitreiking van het Vliegerkruis aan de vader van Gerrit.
(mijn overgrootvader)*

Technische gegevens Northrop Douglas 8A-388

<i>Motor</i>	<i>Pratt & Whitney Wasp RJ830-SC3G; 913 pk op 3660 m, startvermogen 1065 pk</i>
<i>Spanwijdte</i>	<i>14,55 m</i>
<i>Hoogte</i>	<i>2,97 m</i>
<i>Lengte</i>	<i>9,06 m</i>
<i>Vleugelopp</i>	<i>33,75 m²</i>
<i>Leeggewicht</i>	<i>2490 kg</i>
<i>Vlieggewicht</i>	<i>3580 kg</i>
<i>Bommenlast</i>	<i>160 kg</i>
<i>Bemanning</i>	<i>2 personen</i>
<i>Max. snelheid</i>	<i>409 km per uur bij een hoogte van 3660 m</i>
<i>Kruissnelheid</i>	<i>330 km per uur</i>
<i>Land. snelheid</i>	<i>108 km per uur</i>
<i>Vliegbereik</i>	<i>1070 km per uur</i>
<i>Maximale hoogte</i>	<i>9950 m</i>
<i>Klim naar 6000 m</i>	<i>15,3 minuten</i>

Bewapening:

Vier vleugelmitrailleurs 7,9 mm, een beweegbare achtermitrailleur 7,9 mm, 20 scherp bommen van 8 kilogram in de romp. En aan de vleugelrekken maximaal 8 bommen van in totaal 400 kg.

Uitrusting:

Radio, radiopeilinstallatie, mitrailleurcamera, dubbele besturing, elektrische starter, zuurstof installatie en een brandblusser.

Toen en Nu

Gerrit Hagen

door Dick Baas

NUNSPREET - De eerste naam die op het oorlogsmonument in Park 40 - 45 staat is die van Gerrit Hagen. Hij was ook een van de eerste slachtoffers van de oorlog. Gerrit sneuvelde in de vroege morgenuren van 10 mei 1940, toen de aanval op Nederland nog maar net begonnen was.

Gerrit Hagen maakte als sergeant deel uit van het 3e regiment Luchtstrijdkrachten en was gelegerd op Ypenburg. Het materieel bestond uit elf Douglas DB-8a tweezitsbommenwerpers. Toestel 388 werd bemand door luitenant-vlieger Van Riemsdijk en sergeant-luchtschutter Gerrit Hagen. Op 10 mei 1940 werd om ongeveer twee uur in de ochtend alarm gegeven en om kwart over drie stegen de vliegtuigen vanaf Ypenburg op om de Duitse bommenwerpers die het vliegveld bestookten aan te vallen. Na ongeveer vijftien minuten werd het toestel van Van Riemsdijk en Hagen ingesloten door vijf vij-

andelijke jagers. Ontsnappen was onmogelijk. De benzinetank werd getroffen door een granaat. Gerrit Hagen was niet meer in staat om te springen. Dat lukte Van Riemsdijk nog wel. Zijn parachute kwam neer bij een boerderij in Voor-schoten, waar een boze boer hem met de hooivork opwachtte. Het toestel stortte neer op het landgoed Duivenvoorde, ook in de buurt van Voor-schoten.

Hagen werd eerst op het landgoed begraven en in juli 1940 op het oorlogskerkhof Lange Duin in Wassenaar. Toen dit kerkhof in de vijftiger jaren geruimd moest worden, koos de familie er voor om Gerrit over te brengen naar de Algemeene Begraafplaats in Nunspeet. Op 3 augustus 1955 vond de herbegraving plaats in de buurt van de graven van de verzetsstrijders en het herdenkingsmonument. Gerrit Hagen was een van de tien kinderen van spoorwegaarbeider Kornelis Hagen, die aan de Harderwijkerweg woonde. Gerrit volgde twee jaar

MULO en ging toen werken, eerst bij kruidenier Zijlstra en later bij Albert Heijn in Ermelo. Hij was ijverig, haalde zijn middenstandsdiploma en was een prima verkoper. Zijn militaire diensttijd in 1939 bracht hij door in Rotterdam en Soesterberg. Vader Hagen vond die belangstelling van Gerrit voor de luchtmacht maar niets. In Rotterdam leerde hij de dochter van een hoofdonderwijzer kennen. Van haar vader kreeg hij les om zijn MULO-diploma te behalen. Gerrit wist dat hij een diploma moest hebben om vooruit te komen. Hij hield van de militaire dienst en wilde er eigenlijk blijven. Het sneuvelen van Gerrit veroorzaakte een grote consternatie in het gezin Hagen. Meer leed zou hen niet bespaard worden. Op vrijdag 12 april 1941 brandde de woning aan de Harderwijkerweg 115 volledig af als gevolg van een schoorsteenbrand. Postuum werd aan Gerrit Hagen het Vliegerkruis uitgereikt. Vader Kornelis Hagen nam het op 14 mei 1946 in ontvangst.

STICHTING

Het Nationaal Instituut

TELEFOON: 41114 (3 Lijnen)

BANKREK. NED. HANDELSBL.

POSTGRO. 209

GEM. GRO. N 200

POSTBOS 112

*

AFD. UITVOERING. *Uitvoering.*

ONDERWERP. *Herdenking 14 Mei*

NUMMER. *N/vD.*

CENTRALE ORGANISATIE TOT VERDEPING VAN HET NATIONAAL BEWUSTZIJN
EN TOT VERSTERKING VAN DE NATIONALE SAAMHOEGHEID

AMSTERDAM-C. 2 Mei 1946.

HEERENGRACHT 69

Aan den Weledelen Heer K. Hagen,
Ederwijkstraat 115,
N u n s p e e t.

Weledels Heer,

In vervolg op het telegram, dat de Minister van Oorlog U op 30 April zond, heb ik de eer U en één der overige familieleden uit te nodigen aanwezig te willen zijn bij de herdenkingsplechtigheid op 14 Mei a.s. aanvangende 's morgens te 11 uur in Ypenburg (vliegveld) voor het in ontvangst nemen van de posthume hulding van Gerrit Hagen, gesneuveld 10 Mei 1940.

Ingesloten gelieve U aan te treffen een vervoerbon voor heen- en terugreis tegen inlevering waarvan de stationschef te Nunspeet U een vervoerbiljet ter beschikking zal stellen. U wordt dringend verzocht tijdig aanwezig te willen zijn. Per omgaande verwacht ik van U bericht of U aanwezig zult zijn, aan bovenstaand adres, alwaar alle nadere inlichtingen te bekomen zijn.

Hoogachtend,
HET NATIONAAL INSTITUUT:

(G. Niemeyer.)

Bijlage: één vervoerbon.

